

Hifa - R O INFO

2012
anul X évf.
nr. 38. szám

Segítség Mindenkinek - Ajutor pentru Toți

A HIFA-România Segítség Mindenkinek Egyesület negyedévi ingyenes lapja - Revista trimestrială gratuită a Asociației HIFA-România Ajutor pentru Toți

Trimestrul II. negyedév

A tartalomból...

- ◆ György Emőke: Örömök (3. old.)
- ◆ Egyed Magdolna: Isten örök (3. old.)
- ◆ Székely Blanka-Beáta: Interjú Judittal (4. old.)
- ◆ Csata Éva: Fogadj el, mert ezáltal te leszel gazdagabb... (9. old.)
- ◆ Dr. Kalló Imola: Az A Vitamin (11. old.)
- ◆ Bükkösi Orsolya: Oktatás, művelődés, sport (14. old.)
- ◆ HirDETÉSEK (15. old.)

„Szeressük, fogadjuk el, érintsük meg a másság jeleit hor-dozó gyermek és felnött társainkat! Odafigyelesünket meghálálják egy mosollyal, magunkban pedig felébresztjük a szunnyadó emberséget s talán ettől könnyebb lesz a lelkünk, az álmunk.” (www.optika.hu)

Din sumar...

- ◆ György Emőke: Bucurii (pag. 3)
- ◆ Egyed Magdolna: Dumnezeu este veșnic (pag. 3)
- ◆ Székely Blanka-Beáta: Interviu cu Judit (pag. 4)
- ◆ Csata Éva: Acceptă-mă, pentru că prin aceasta tu devii mai bogat ... (pag. 9)
- ◆ Dr. Kalló Imola: Vitamin A (pag. 11)
- ◆ Bükkösi Orsolya: Educație, cultură, sport (pag. 14)
- ◆ Anunțuri (pag. 15)

„Să-i iubim, să-i acceptăm, să-i sprijinim pe semenii noștri copii și adulți, care poartă semnele deosebirii! Atenția noastră este răspălată cu un zâmbet și astfel trezim în noi omenirea adormită, și poate sufletul, visul nostru devine mai ușor.” (www.optika.hu)

Tevékenységeinket támogatják 2012-ben

Cei care ne sprijină în 2012

BETHLEN GÁBOR ALAP, FUNDATIA COMMUNITAS, ORTOPROFIL, CONSIUL JUDEȚEAN MUREȘ, MUNICIPIUL TG-MUREŞ, APRILRED, DANONE SA, RMDSZ, MASTER DRUCK, FOMCO SRL, ADIMAG SRL, SC ALLCOLORS SRL, ZIMEX SRL, SMILEY SRL, EFENDI SRL, FERMA OPREA-AVI COM, SPECTRA, INTELIGENT IT, NETSOFT SRL, FC MUREŞ, TORDAI SRL, THEREZIA PRODCOM SRL, SC BORG DESIGN SRL (LISTA FIRMELOR DIN ROMÂNIA), LIGA LICEELOR TG. MUREŞ, DR. DORIN FLOREA, SÁNTHA TIBOR, SIKÓ ÉVA, ERDŐS ELLA

Segíts, hogy segíthessünk!

KÖSZÖNJÜK!

aprilered
brand.resping

E lapszám támogatója az
RMDSZ és a COMMUNITAS
ALAPÍTVÁNY

Tipărirea acestui număr este
sprijinit de UDMR și
FUNDATIA COMMUNITAS

Köszönjük, hogy
adója 2%-val támogatja
munkánkat. Számítunk Önre a
jövőben is!

2%
Asociația Hifa-România
Cod de identificare fiscală: 13226582
Cod IBAN: RO30RNCCB0188034979810001

Vă mulțumim că ne
sprijiniți cu 2% din impozit.
Contăm pe Dumneavoastră și
în viitor!

HIFA-RO INFO

Főszerkesztő
Főszerkesztő-helyettes

Hifa-Ro Kiadó Igazgató

Elérhetőség

Bankszámlaszám

Kérjük, adományozza
adója 2%-át!

Nyomtatja

HIFA-RO INFO

Simon Judit-Gy.
Antalfi Imola-Edit
Kelemen Attila
Székely Blanka-Beáta

Hifa-România,
RO 540554 Tg-Mureş
Str. Pandurilor 18/1
Tel: 0265-247679, 0744-959990
E-mail: office@hifa.ro
Website: www.hifa.ro

BCR Tg-Mureş str. Gh. Doja 1-3,
Hifa-România Ajutor pentru Tot
RO30RNCCB0188034979810001/RON
RO03RNCCB0188034979810002/EUR
RO46RNCCB0188034979810004/USD

Cod fiscal: 13226582

Hifa-Ro Info = ISSN 2247-6709
ISSN-L = 2247-6709

HIFA-RO INFO

Redactor şef
Redactor-şef adjunct

Director Editura Hifa-Ro

Contact

Cont bancar

Vă rugăm, donați 2% din impozitul
dumneavoastră!

Tipărește

Örömök

- részlet -

Ha boldogan, békében tudunk élni
Egymásnak őszintén tudunk örülni
Hittel bízunk a fenn való Atyában
Megtaláljuk a helyünk a világban.

György Emőke (2002)

Bucurii

- fragment -

Dacă putem trăi fericiți, în pace
Ne bucurăm sincer unul pentru altul
Avem încredere în Domnul cel de sus
Atunci locul nostru l-am găsit în lume.

György Emőke (2002), Traducere Réti Ilona

Isten örök

Dumnezeu este veșnic

„Isten örök, megingathatatlan, töretlen szerettel szeret engem.” Talán ez lehetett és lehet életem fő mottója. Fogyatékkal születtem és elmondhatom, hogy egészségesként éltem és élem életem. A veleszületett fogyatékokká kellő lelkei és testi nevelés folytán képes csodákat művelni. Mozgáskorlátot kívántam az iskolába való járásom némi akadályokba ütközött volna, azonban voltak, vannak és lesznek pedagógusok, akik felvállalták és felvállalják a fogyatékos gyerekek nevelését és tanítását. Csodálatos tanítóm kezét fogva tanultam meg a betűvetést, és társaim is szeretettel vettek körül, mindenben támogattak. Igazán nem éreztem soha hátrányban magam.

Az elemi iskola elvégzése után a gimnáziumban folytattam tanulmányaimat, ahol új környezet, új tanárok és új társak vártek. Mind a környezet, mind a tanárok és osztálytársak szeretettel, segítőkézséggel vettek körül. Csodálatos gimnáziumi éveim voltak. Nem voltam megkülönböztetett, sőt, mindenbe bevont, résztvevő személy voltam, aki mindenkit tisztelt és szeretett, és viszont szerettek. Érettségi találkozóinkon testvérként öleljük át egymást, egy igazi család voltunk, vagyunk és maradunk életünk alkonyáig.

A szívem mélyén mindenkorban pedagógus szerettem volna lenni, ám ennek lehetőségét nem egész szenvedtam elkerülni, de Isten segítségével pedagógus letttem.

Az évek során nagyon sok szép felejthetetlen pillanatban volt részem. Sok szeretetet, simogatást, elismerést kaptam a szülöktől és a gyerekektől. Ez volt az, amiről álmodtam, és ami meg is valósult. Igazi isteni ajándék volt az a 39 év, amit hivatalosan szenteltem, és amit szeretettel és teljes „épséggel” igyekeztem elvégezni. Igazi öröm

„Dumnezeu mă iubește cu dragoste veșnică, neclintită, neînfrântă.” Poate că asta a fost și este motto-ul principal al vieții mele. M-am născut cu dizabilitate, însă pot să spun că am trăit și trăesc viața ca o persoană fără dizabilități. Dizabilitatea congenitală, cu o educație psihică și fizică adecvată poate să creeze minuni. Deoarece eram limitată în mișcare, mersul la școală ar fi întâmpinat câteva obstacole, însă au fost, sunt și vor fi pedagogi care s-au angajat și se angajează în educația copiilor cu dizabilități. Am învățat să scriu sub grijă învățătorului meu minunat, fiind înconjurată și de dragostea și sprijinul nelimitat al colegilor. Niciodată nu am simțit că aş fi în dezavantaj.

După terminarea școlii generale studiile le-am continuat la gimnaziu. Pe mine mă aștepta un nou mediu, profesori noi și colegi noi. Atât mediul, cât și profesorii și colegii m-au înconjurat cu dragoste și cu voință de sprijin. Am avut niște ani fantastici de gimnaziu. Nu am fost discriminat, ba chiar mai mult am fost o persoană care s-a implicat, a participat, care a respectat și a iubit pe toată lumea și a fost iubită la rândul ei. La reunurile de după absolvire ne îmbrățișăm ca între frați, am fost, suntem și vom fi o familie adevărată pe tot restul vieții.

În adâncul inimii intotdeauna am vrut să devin un pedagog, dar această posibilitate mi-a fost greu de imaginat, însă cu ajutorul lui Dumnezeu mi s-a dat ocazia și am devenit pedagog.

Pe parcursul vieții am avut foarte multe momente frumoase și de neuitat. Am primit foarte multă dragoste, alinare, apreciere din partea părinților și a copiilor. Aceasta a fost lucrul la care am visat și s-a și realizat. Cei 39 de ani pe care i-am putut dedica vocației mele și pe care am încercat să o exercit cu dragoste și „integritate” completă, au fost un adevărat dar de la Dumnezeu. Este o adevărată

Élni fogyatékkal, nem fogyatékosan!

nevelni, tanítani, akár sérült, akár nem sérült gyerekeknek átadni a tudást úgy, hogy magasabb szinten tudja kamatottni majd élete folyamán.

Eljöttek a nyugdíjas évek, nagyon hiányzott a hivatalom, a gyermekek mosolya, simogató tekintete, amit otthon pótolt a megértő, segítő, szerető férj, a szerető gyermek, vő, majd az életet betöltő unoka és az emlékek felidézése, sérült társak segítése és érdekeik, érvényesülésük védelme.

Olyan lélekmelegítő érzés, ha az utcán sétálva volt tanítvány, szülő, sérült társ, jó ismerős rám köszön, és barátságosan, szeretettel mosolyog. Nem úgy, mint egy megöregedett sérült emberre, hanem mint egy régen ismert jó barátra.

Ez kell nekünk, hogy ne adjuk fel, merjünk szépeket álmodni, és probáljuk hittel megvalósítani azokat, „hisz Isten szeretete felém erősebb minden önpusztító hatalomnál. Feladatom csupán annyi, hogy bízzak irántam való szeretetében, mert barátssága végtelen. Személyem értékkes, értékemet nem veszíthetem el, mivel ez elsősorban nem tőlem függ, hanem az örök változatlan Iestentől.” (G. O Mahony: Megtalálni a békesség forrását.)

Egyed Magdolna

Trăind normal cu dizabilitate!

bucurie să predai atât copiilor cu dizabilități cât și celor fără dizabilități, predând cunoștințele astfel, pe parcursul vieții le vor putea fructifica.

Au sosit și anii de pensie și activitatea mi-a lipsit enorm, zâmbetul copiilor, privirile mângâietoare, însă acestea au fost compensate de soțul întelgător, susținător, iubitor, copilul iubitor, ginere, după aceea nepotul care îmi umple viața și evocarea amintirilor, ajutarea colegilor cu dizabilități, protejarea reușitelor.

Este un sentiment așa de înbucurător în momentul în care plimbând-mă pe stradă, un fost elev, părinte, coleg cu dizabilități, o cunoștință mă salută și mă întâmpină cu un zâmbet cald - dar nu ca pe o persoană cu dizabilități îmbătrânită, ci ca pe un bun prieten pe care îl cunoști de foarte mult timp.

Asta ne trebuie, să nu renunțăm, să avem curajul să visăm la ceva frumos și să-l realizăm cu credință, „deoarece iubirea lui Dumnezeu față de mine este mai mare decât orice putere autodistructivă. Unica mea sarcină este de a avea încredere în iubirea Lui față de mine, deoarece prietenia Lui este nelimitată. Apreciera valorii persoanei mele nu o pot pierde, pentru că în primul rând nu de mine depinde, ci de același Dumnezeu veșnic.” (G.O Mahony: Găsirea sursei de pace)

Egyed Magdolna, Traducere Babos Margit

Interjú Judittal

Úgy gondolom, hogy Simon Judit Gyöngyinek a neve nagyon sok olvasó számára ismert. Azok számára, akik nem ismerik, mégis elmondanám, hogy ő a Marosvásárhelyen megalakult HIFA-Románia Egyesület elnöke, aki 9 éves korától kerekesszékben él. Vele beszélgettem arról, hogy sérültként milyen volt normál iskolába járni, hogy hogyan fogadták a tanárok, a diákok, hogy milyenek voltak a körülmények stb.

- Mesélj az olvasóknak arról, hogy milyen emlékeid, tapasztalataid vannak az iskolai évekről!

- Az első osztályt nem egészen átlagos gyermekként kezdtem. Bár nem voltam még kerekesszékben, a járásmallal gondok voltak. Könnyen leestem, hamar elfáradtam, és csípőficomom miatt bicegve jártam. Türelmetlenül vártam az iskolakezdést, azt, hogy új barátokat szerezek. Csecsemőként kapott súlyos agyvelőgyulladásom következtében, amit nem kezeltek megfelelő időben, 9 éves koromban kerekesszékbe kerültem. A szülein Bárdosi Ilona tanítónéninek az osztályába írtattak, mert az előző év folyamában még volt fogyatékkal élő diákok. Nagyon

Interviu cu Judit

Consider că numele lui Simon Judit Gyöngyi este binecunoscut multor cititori. Pentru cei care nu o cunosc aş dori să menţionez doar atât despre ea, că de la vîrstă de 9 ani trăieşte într-un scaun cu rotile şi este preşedintele Asociaţiei HIFA-România înfiinţată în Tg. Mureş. Pe parcursul discuţiei noastre am vorbit despre cum a fost să frecvenţeze o şcoală normală, cum au primit-o profesorii, elevii, care au fost împrejurările, etc..

- Povesteste puțin cititorilor despre amintirile, experiențele pe care le ai din timpul școlii!

- Clasa I-a am început-o nu tocmai ca un copil obișnuit. Deși nu eram încă într-un scaun cu rotile, aveam probleme cu mersul. Cădeam cu ușurință, oboseam foarte repede și din cauza luxației la sold am avut mersul șchiopătat. Am așteptat cu nerăbdare începutul anului școlar, pentru a găsi noi prieteni. Din cauza encefalitei severe de care m-am îmbolnăvit când eram bebeluș, boala pe care nu au tratat-o corespunzător medicii, la vîrstă de 9 ani am ajuns într-un scaun cu rotile. Părinții m-au înscris în clasa doamnei învățătoare Bárdosi Ilona, deoarece în anii școlari anterioiri a mai avut elevi cu dizabilități. Am

Lelkinap

Zi de reculegere

szerettem őt, most is nagy szeretettel gondolok rá, és öröm tölt el, bármikor találkozom vele.

- Hogyan fogadtak az osztálytársaid?

- Az osztálytársaim nagy szeretettel fogadtak, nem csúfolkodtak velem. Elfogadtak úgy és olyannak, amilyen vagyok. Sok sérült azért nem jár iskolába, mert kicsúsfolják, kigúnyolják. Ez pedig elbántalanítja őket, elveszítik az önbizalmukat s ebből kifolyólag inkább bezárkoznak a négy fal közé. Nem mondjam, hogy nincsenek ilyen esetek. Én azonban úgy érzem, hogy környezetünk hajlamos azzá válni, ahogyan mi kivetítünk dolgokat a világra, a környezetünkre.

- Milyenek voltak az iskolában a körülmenyek?

- A körülmenyek nagyon rosszak voltak, mivel nem volt akadálymentesítve az iskola, ráadásul az osztályunk is emeleten volt. Mivel nem volt még kerekesszékem, ezért a tanítónéni egy idő után haza-jött tanítani.

- Hogyan élted meg ezt az időszakot?

- Nagyon nehéz volt ez az időszak számomra, ugyanis ekkor szembesültem azzal, hogy nem fogok többet járni. Mindig is optimista természetű voltam, de most mégis minden szürkénék és reménytelennek tűnt, még az utcára sem akartam kienni. De, mivel nagyon szerettem a fagyit, édesapámatt minden nap megkértem, honzon fagyit nekem. Azonban egyik nap azt mondta, hogy, ha fagyit akarok enni, akkor vele kell mennem. Édesapám egy egyszerű, kevés iskolával rendelkező ember volt, mégis fantasztikus pedagógiai módszert alkalmazott ezáltal, hogy kimozdítson otthonról. Amikor kimentem az utcára, nagyon zavartak a tekintetek, időbe telt, míg megharákoltam a gondolattal, hogy fogyatékkal élő vagyok, kicsit más, de mégis ugyanolyan értékes ember. Talán, most már az zavar– mondta mosolyogva Judit, ha nem bámulnak annyira az emberek az utcán.

- V. osztálytól volt valami változás, ami az iskolai körülmenyeket illeti?

- Sajnos, azt kell mondanom, hogy nem. A tanter-münk ismét az emeleten volt, aztán földszintre helyezték, mert a tanárok már nem jöhettek haza tanítani. Az iskola igazgatója mégis azon a véleményen volt, hogy nekem speciális iskolába kellene járnöm. De édesanyám nem értette, miért kell nekem máshol tanulni, ha egyszer képes vagyok tanulni, és kiharcolta, hogy mégis maradjak ebben az iskolában, amiben nagy segítségére volt a marosvásárhelyi Tanfeliügyelőség.

- Ezután merre vitt az utad?

- Kerekeszekben a VIII. osztály végén nem mehettem vizsgázni, nem iratkozhattam be liceumba, azt mondta, hogy elrontom a liceumok esztétikáját. Ezért a IX-X osztályt Általános Iskolában folytattam. A X. osztály befejeztével kimaradtam egy évet. Közben rendszerváltás történt, így beiratkozhattam estibe, és leérettségizhettem.

iubit-o foarte mult, și acum mă gândesc cu mult drag la ea, și mă cuprinde bucuria când mă întâlnesc cu ea.

- Cum te-au primit colegii?

- Colegiu m-au primit cu foarte multă dragoste, nu și-au bătut joc de mine. M-au acceptat aşa cum sunt. Mulți copii cu dizabilități nu frecventează școala, pentru că sunt batjocoriți, ridiculizați. Asta îi descurajează, își pierd încrederea de sine și din acest motiv aleg să trăiască între patru pereți. Nu spun că nu sunt astfel de cazuri. Cu toate acestea, simt că mediul tinde să devină astfel cum proiectăm noi lucrurile lumii și mediului înconjurător.

- Care au fost împrejurările în școală?

- Împrejurările au fost foarte rele, deoarece școala nu a fost construită accesibil pentru persoane cu dizabilități, și pe deasupra clasa noastră era la etaj. Deoarece încă nu aveam scaun cu rotile, după un timp învățătoarea a venit acasă pentru a preda lecția.

- Cum ai trăit această perioadă?

- Această perioadă a fost foarte grea pentru mine, deoarece atunci am realizat că nu o să mai pot merge. Întotdeauna eram optimistă, însă în această perioadă am văzut totul gri, fără speranță, nici măcar pe stradă nu am vrut să ies. Dar, deoarece îmi plăcea foarte mult înghețata, îl rugam în fiecare zi pe tatăl meu să-mi aducă. Însă într-o zi mi-a spus că dacă vreau să mănânc înghețată va trebui să-l însoțesc. Tatăl meu era un om simplu, cu școală puțină, însă prin acest gest a folosit un instrument pedagogic fantastic pentru a mă determină să ies. Când am ieșit pe stradă m-au deranjat enorm privirile oamenilor, mi-a luat ceva timp până m-am obișnuit cu gândul că sunt o persoană cu dizabilități, puțin diferită, dar o persoană tot aşa de valoroasă. Poate că acum tocmai asta mă deranjează că nu se mai holbează oamenii la mine pe stradă - spune zâmbind Judit.

- Începând cu clasa a V-a au intervenit ceva modificări în ceea ce privește condițiile de la școală?

- Din păcate trebuie să spun că nu. Clasa noastră era tot la etaj, apoi au mutat-o la parter, deoarece profesorii nu au mai putut să vină acasă să predea. Directorul școlii era de părere că eu ar trebui să frecven-tez școala specială. Însă mama mea nu a înțeles de ce ar trebui să învăță în altă parte dacă sunt capabilă să învăță și să-luptă să pot rămâne în continuare la această școală, primind ajutor și din partea Inspectoratului Școlar din Tg. Mureș.

- După aceea unde te-a purtat soarta?

- În scaun cu rotile, la sfârșitul clasei a VIII-a nu am putut să dau examenul, nu m-am putut înscrie la liceu, au zis ei că stric imaginea liceului. Astfel clasele IX-X le-am continuat la Școala Generală. După terminarea clasei a X-a am avut un an pauză. Între timp a avut loc schimbarea regimului și m-am putut înscrie la

Élni fogyatékkal, nem fogyatékosan!

A tanterem itt is emeleten volt, de az osztálytársaim, iskolatársaim nagyon segítőkészek voltak, hisz ők vittek, cipeltek fel az emeletre. Ezt követően elvégeztem a Gyulafehérvári Római Katolikus Hittudományi Főiskola Hitoktatói szakát, a marosvásárhelyi kirendeltségen. Nem tudom, hogy minék köszönhetően, de el kell mondani, hogy egyik oktatási intézményben sem találkoztam lenéző emberekkel. Ez is sokat segített abban, hogy kitartsak, hogy ne adjam fel. Mégis úgy gondolom, hogy kemény harcok és küzdelmek árán járhattam normál iskolákba. Nagyon hálás vagyok a szüleimnek, barátaimnak, osztály- és iskolatársaimnak, azért, hogy küzdöttek értem és mellettem, hogy segítettek az álmaim megvalósításában, hiszen mindenki hozzáttette a maga kis részét, segítőkészségét.

- *Szerinted jó az, ha egy osztályban van sértült diáks?*

- Véleményem szerint nagyon jó az, ha egy osztályban van sértült diáks, mert hatással vannak egymásra, egymást szocializálják. Míg a fogyatékkal élő személy közössége illeszkedik, addig egészéges társai megtanulják elfogadni a máságot. Megtanulnak együtt – egymásért élni.

- *Mit üzenesz az olvasónak?*

- Bárítást a szülöknek és a sorstársaimnak egyaránt, hogy merjék felvállalni önmagukat és harcoljanak az álmaikért. Ne dobják el maguktól azt a lehetőséget, hogy sértütként is lehet normál, boldog, teljes életet élni.

Judit néhány volt osztálytársa nagy örömmel válaszolt arra a kérdésre, hogy milyen volt sértült személlyel egy osztályba járni. Hadd zárjak a cikket az ök őszinte valomásai:

“Sajnálatos dolog, ha valaki ilyen helyzetben van. Ami változott a világban az a Tolerancia! Felgyorsult minden. Elég kegyetlen a világ mindenki számára. Nagyok az ellentétek, s mindenkor, amíg megkülböztetették kezelik s igénylik a megkülböztetést, mindenkor lesz aki elfogadja, de olyan is, aki nem. ... Felfogás kérdése mindenkor részről, van aki hiányossága mellett is tud kedves lenni, beilleszkedő, de vannak, akik agresszív vélnak, pl. nem veszik szívesen a segítséget stb. Gondolom, aki gyerekként is ebben a helyzetben tudott élni, pozitív kisugárzással könnyebben beilleszkedik, mint aki később vált fogyatékosá, neki a beilleszkedés sokkal nehezebb.” (Suba Zoltán)

“Alapvetően a gyerekek előítélementesek, és nem azt nézik, hogy milyen fogyatékkal él együtt valaki, hanem azt, hogy miben tudnak közös nevezőt találni. Ez a „tisztta” szemlélet idővel el tud torzulni, többnyire a felnőttek hatására. Itt sok műlik oktatókon, szülőkön, körmezeten egyaránt, hogyan kezelik az előítéletekkel teli, negatív megnyalvánulásokat, és ők maguk milyen példát mutatnak ilyen helyzetekben. ... Azt mondod, hogy azért nem

Trăind normal cu dizabilitate!

seral și am obținut diploma de bacalaureat. Clasa și aici era la etaj, însă colegii mei clasă și de liceu erau foarte săritori, ei au fost cei care m-au cărat la etaj și înapoia. După aceea am terminat Facultatea de Teologie Didactică la Universitatea de Teologie Romano-Catolică Alba Iulia filiala Tg. Mureș. Nu știu căruia fapt se datorează dar la nici o instituție nu m-am întâlnit cu oameni disprețuitori. Si acest fapt m-a ajutat să perseverez și să nu renunț. Totuși consider că numai prin lupte grele am reușit să frecventez școli normale. Sunt foarte recunoscătoare părintilor, prietenilor, colegilor, pentru că că au luptat cu mine și pentru mine, și că m-au ajutat să-mi îndeplinească visele, deoarece toată lumea a contribuit, mi-a oferit sprijin.

- *Consideri că este bine dacă într-o clasă există și elevi cu dizabilități?*

- Consider că este foarte bine dacă într-o clasă sunt și elevi cu dizabilități, deoarece se influențează unii pe ceilalți socializând. Din momentul în care persoana cu dizabilitate se integrează în comunitate, colegii săi fără dizabilități învață să accepte alteritatea în general. Învață să trăiască împreună – unul pentru celălalt.

- *Ce mesaj ai vrea să transmiți cititorilor?*

- Încurajarea părintilor și persoanelor care împărtășesc același destin: să îndrăznească să se accepte și să lupte pentru visele lor. Să nu irosească posibilitatea că și cu dizabilități se poate trăi o viață normală, fericită, completă.

Cățiva dintre foștii ei colegi au răspuns cu bucurie la întrebarea, cum era să frecventeze aceeași clasă cu o persoană cu dizabilitate. Să lăsăm gândurile lor sincere să încheie acest articol:

„Este regretabil că cineva este într-o asemenea situație. Ce s-a schimbat în lume este Toleranța! Totul s-a accelerat. Lumea este destul de crudă pentru toți. Contradicțiile sunt mari și până când se tratează și se pretinde discriminarea, întotdeauna vor fi unii care vor accepta și alții care nu. ... Este doar o chestiune de percepție din ambele părți, sunt persoane care pe lângă dizabilitate pot să fie amabili, să se integreze, însă sunt unii care devin agresivi, de ex. nu acceptă nici ajutorul etc. Presupun că cine a trăit din copilărie cu dizabilitate se integrează mai ușor decât o persoană care pe parcursul vieții dintr-o cauză sau alta va avea vreo dizabilitate.” (Suba Zoltán)

“Practic copiii sunt lipsiți de prejudecăți și nu se uită la dizabilitățile unei persoane, ci la cum să găsească un domeniu comun. Această perspectivă „curată” cu timpul se deformează, mai mult din cauza influenței părintilor. Aici multe depind de educatorii, părinții, mediu, cum reacționează la manifestările cu prejudecăți, negative, și ei își ce exemplu arată în aceste situații. ... Ai spus că, copiii cu dizabilități nu se duc la școală

akartak iskolába menni, mert „szégyellték”. Talán a dolog másik része abban rejlik, hogy lélekenben mennyire erősek a fogyatékos gyerekek, mennyi szeretetet és megerősítést kapnak otthonról, barátaitktól, amiből táplálkozva mernek szembenézni a negatív megnyilvánulásokkal, sőt még kezelni is tudják ezeket. Szóval lehet, hogy a probléma egy része nem csak az iskolai környezettel van.” (Kali Zoltán)

“A gyerekekben soha nincs előítelet. Csakis egy felnőtt tilteti el a fejükbe, ha nem is direkt, de indirekt módon mindenki. És minden fogyatékos gyereknek el kell mondani azt, hogy az, aki előtérrel öket sokkal, de sokkal fogyatékosabb, mint az, aki tényleg mozgássérült, de lelkileg és értelmileg sokkal fejlettebb, mint a társai.” (Berecki Katalin)

Székely Blanka-Beáta

Székely Blanka-Beáta, Traducere Babos Margit

Fogadj el, mert ezáltal te leszel gazdagabb...

*Építsünk hidakat!
oktatásban és társadalomban egyaránt*

Az a gyermek **sajátos nevelési igényű**, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján testi, érzékszeri, értelmi, beszédfogyatékos, autista, több fogatékokosság esetén halmozottan fogyatékos vagy a pszichés fejlődés zavarai miatt a tanulási folyamatban tartósan akadályozott (pl. dyslexia).

Az integráció és szintjei

Társadalmilag elfogadottan az integráció lényege, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek beilleszkednek ép társaik közé. (Illyés, 2000)

Az integráció fomái

Lokális integrációnevezzük, amikor közös épületben folyik a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése ép társaikkal, de a gyermekek között nincs kapcsolat – külön osztály vagy csoport működik egy-egy iskolában vagy óvodában.

Szociális integráció beszélünk, amikor tanórákon külön csoportban folyik a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése, de a tanórán kívüli időben együtt vannak ép társaikkal.

deoarece le este rușine. Poate că cealaltă parte a situației constă în forță spirituală a copiilor, de cătă dragoste și sprijin primesc de acasă, de la prietenii, din care își adună curaj pentru a confrunta manifestările negative și mai mult să le și gestioneze. Adică este posibil că una din probleme să nu fie chiar mediul școlar. “ (Kali Zoltán)

“Copiii nu au niciodată prejudecăți. Numai un adult poate să le insufle, fie în mod direct sau indirect. Pentru fiecare copil cu dizabilități trebuie precizat că cel care îl discrimină are dizabilități mult mai mari decât cel care are handicap locomotoriu, dar care din punct de vedere spiritual și mental este mult mai dezvoltat decât colegii lui.” (Berecki Katalin)

Acceptă-mă, pentru că prin aceasta tu devii mai bogat ...

*Să construim poduri!
deopotrivă în educație și în societate*

Acel copil se consideră a avea **nevoi educationale speciale**, care conform comisiei de expertiză și de reabilitare are dizabilități fizice, senzoriale, mentale, de vorbire, are autism, în cazul dizabilităților multiple are handicap accentuat sau din cauza deregularilor de dezvoltare mentală este stânjenit pe termen lung în procesul de învățare (de ex. dislexie).

Integrarea și nivelurile acestia

Esența **integrării**, socialmente acceptată, este că acei copii care au nevoi educationale speciale se integrează între colegii fără dizabilități. (Illyés, 2000)

Formele integrării

Vorbim de **integrare locală** atunci când dezvoltarea copiilor cu nevoi educationale speciale are loc în aceeași clădire ca și a colegilor lor fără dizabilități, dar între copii nu există interacțiune – funcționând o clasă sau un grup separat în cîte-o școală sau grădiniță.

Vorbim de **integrare socială** atunci când dezvoltarea copiilor cu nevoi educationale speciale în timpul orelor (lecțiilor) are loc în grupuri separate, însă în afara orelor sunt împreună cu colegii fără dizabilități.

A **funkcionális integráció** esetében az együttnevelés az együttfejlesztés minden tanórára és foglalkozásra kiterjed.

A **teljes integráció** akkor valósul meg, ha a sajátos nevelési igényű gyermek minden idejét együtt tölti ép térsával. A mai pedagógiai gyakorlatban megjelenik az inklúzió (befogadás) fogalma is. (Kópatak, 2003)

„Az **integrációval** az egyéneket be kívánják olvasztani az iskola meglévő struktúráiba, míg **az inklúziónál** újra átgondolják a tanterv megvalósításának szervezeti kereteit és azokat a feltételeket, amelyekkel valamennyi tanuló haladását biztosítani tudják.” (Sebba) (Illyés, 2000)

Az oktatáspolitika hosszú ideig a speciális nevelési igényű gyermekek elkülönített nevelését preferálta, a többségi intézmények hatékonyágának növelése érdekében. Létrejött két, egymással párhuzamosan működő oktatási rendszer:

- a **többségi intézményrendszer** nem láta szükségesnek, hogy kiszolgáljon minden gyermeket, alkalmazkodjon minden gyermek képességeihez,
- a **speciális intézményrendszer** pedig összegyűjtötte az előzőekből kiszorulókat.

A civil kezdeményezések „nyomására” változó oktatáspolitika, annak deklarálása, hogy egy egységes oktatási rendszer felelős minden egyes gyermek oktatásáért, olyan innovációs (újító) folyamat, melyen keresztül az iskola rugalmasan reagál a tanuló speciális igényeire. Ezt az intézmények akkor tudják megvalósítani, ha rendelkeznek iskolán belüli szakértelemmel, elfogadják a szakszolgálatok munkáját, melyeknek jellemzője a tudás átadása folyamatos szakmai továbbképzésekben keresztül a nevelés-oktatás folyamatában résztvevőknek, beleértve a szülöket is.

A gyógypedagógia területén hosszú ideig a különböző típusú fogyatékosokat ellátó, fogadó intézmények kialakulása volt jellemző. Az elv az volt, hogy a hasonló problémákkal küzdő gyerekek a számukra előnyösebb speciális feltételek mellett jobban fejlődhettek. Az elmúlt évtizedekben az elkülönítő gyakorlattal szemben megjelent az **együtt nevelés irányzata**. A pedagógiai tapasztalatok is erősítették az új tendenciát, mely szerint a nem elkülönítetten fejlesztett gyermekek nem fejlődtek kevésbé, sőt olykor jobban haladtak.

Leszűkitve a kört – automatikusan feltevődik annak a kérdése, hogy mit tegyen a szülő – integráljon vagy inkább a szegregálás mellett döntsön? Melyik lesz hatékonyabb, melyik fogja jobban segíteni gyermekét mind rövid, mint hosszú távon? A kutatások eredményeinek, valamint az egyre több pozitív példa és a civil szervezetek nyomására

În cazul **integrării funcționale**, educația, dezvoltarea în comun se extinde la toate orele (lecțiile) și ocupările (exercițiile).

Integrarea completă se realizează când copilul cu nevoi educaționale speciale își petrece tot timpul cu colegii fără dizabilități. În practica pedagogică contemporană apare și conceptul de incluziune (de acceptare). (Kópatak, 2003)

„Cu **integrarea** se dorește încorporarea individelor în structurile școlare existente, pe când cu **inclusiunea** se reia cadrul de organizare a programei școlare și acele condiții cu care se poate asigura evoluția fiecărui elev.” (Sebba) (Illyés, 2000)

Politica educatională pentru o lungă perioadă de timp a preferat educația separată a copiilor cu nevoi educaționale speciale, în vederea creșterii eficienței instituțiilor majoritare.

S-au creat două sisteme educaționale paralele:

- **sistemul instituțional majoritar** nu a crescut a fi necesară servirea tuturor copiilor și adaptarea la nevoie fiecărui copil,
- iar **sistemul instituțional special** a adunat pe toți cei care au rămas pe dinăfara celui anterior.

Politica educatională în schimbare “sub presiunea” inițiatiivelor organizațiilor civile, declararea faptului că un sistem educațional unitar este responsabil pentru educația fiecărui copil, este un proces de inovații prin care școala răspunde (reaționarea elastică) nevoilor speciale ale elevilor. Acest lucru, instituțiile îl pot realiza doar dacă în cadrul școlii dețin experiență (principere), acceptă activitatea serviciilor specializate care se caracterizează prin transferul de cunoștințe, prin formare profesională continuă a celor care participă la procesul de instruire – educație, inclusiv părinții.

În domeniul psihopedagogiei speciale, pentru o perioadă îndelungată de timp a fost caracteristică existența unor instituții care au îngrijit, primit indivizi cu diferite tipuri de handicap. Principiul a fost că, acei copii care au probleme similare se dezvoltă mai bine în cadrul unor condiții speciale mai favorabile lor. În ultimele decenii, față de practica separării a apărut **tendința educației incluzive**. Tendința nouă a fost consolidată și de experiențele educaționale, conform căror copiii care nu au fost dezvoltăți în mod izolat nu au rămas în urmă cu educația lor, ci uneori au avut rezultate mai bune.

Reducând problema – automat se pune întrebarea ce să facă părinții – să aleagă integrarea sau mai degrabă segregarea? Care va fi mai eficientă, ce soluție va fi mai benefică pentru copil, atât pe termen scurt, cât și pe cel lung? În baza rezultatelor cercetării, precum și numărului tot mai mare de exemple pozitive și sub-

elinduló törekvések értelmében – bátorítani és biztatni szeretném a szülőket az integrálásra.

Nem egy könnyű és magától érhetődő, vagy, ha úgy tetszik, mindenki által preferált forma és döntés, de, ha a tanuló képességei megengedik, a szülőnek joga van azt az iskolát választania, amely a lakhelyükhez a legközelebb esik, és ahol a gyermek együtt tanulhat egészséges társakkal. Ily módon sikertul azokat a szimbólikus, de annál nagyobb erejű hidakat lebontani már egészen zsenge korban, mely elsősorban előírtekből, fellemből, információhiányból és el nem fogadásból épülnek, és amelyek kérésre osztják a társadalmat – egészségesek és sérültek vagy speciális igényűek tábora.

Továbbá szükség van egy jól felkészült és jól szervezett csapat munkájára, melynek a szülő egyenlő döntési jogú tagja, hiszen ő az, aki a legjobban ismeri a gyereket, és aki a legtöbb időt tölt a társaságában. Része kell legyen tehát a fejlesztési folyamatnak is, mely az iskolai programokkal nem ér véget. A team figyelme a szülők, diáktársak, tanárok triádjának felkészítésére is ki kell, hogy terjedjen. Hiszen ahhoz, hogy a beilleszkedés a várt eredményeket hozza, megfelelő információ birtokában, mindenkoron rétegnek nyitnia kell az integrált gyerekekre.

Számomra – sérültekkel és gondozóikkal foglalkozó szakember számára nem az a fájó, hogy a romániai oktatás-ügy egyelőre a hiányosságok és rögtönzések ingoványos talaján halad, hanem az, hogy ez a látkép nem csak az iskoláinkra jellemző. Általánosítva megállapíthatjuk ugyanis, hogy éppen ezeknek a lépéseknek a megtételére van szükség a társadalmi együttes minden egyes szinten – egy híd felépítése érdekében, mely sikeresen felszámolja a mesterségesen létrehozott szakadékot egy évezredekre óta várt természetes váltás jegyében.

Csata Éva, pszichológus, szociálpedagógus

Bibliográfia/Bibliografie:

1. Csányi Yvonne: Integrált fejlesztés a kutatás szintjén. In.: Együttnevelés- speciális igényű tanulók az iskolában (ALTERN füzetek 5., szerk.: Csányi Y.) OKI, Budapest, 1995.
2. Illyés Sándor: A magyar gyógypedagógia hagyományai és alapfogalmai. In.: Gyógypedagógiai alapismeretek (szerk.: Illyés S.) ELTE Bárói Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar, Budapest, 2000

Az A-vitamin

Az A-vitamin kifejezés több anyagot magába foglaló csoportot jelent, amelyek biológiai hatásukat a retinol nevű származék segítségével fejtik ki. Ezen anyagokat, melyeknek kémiai felépítésük és biológiai hatásuk azonos, retinol-ekvivalens anyagoknak nevezzük. A legfontosabb A-vitamin hatású anyagok a retinol, a retinal, valamint az alfa-, beta- és gamma-karotin. Biológiaileg legakutatívabb a beta-karotin.

Vitamina A

Termenul de vitamina A corespunde unui grup conținând mai multe substanțe, dar care își manifestă efectul prin produsul biologic numit retinol. Aceste substanțe se numesc substanțe retinol-echivalente, având compoziție chimică și efect biologic identic. Cele mai importante substanțe cu efect A-vitaminic sunt retinolul, retinalul, provitaminile alfa-, beta- și gamma-carotenul. Beta-carotenul are cea mai înaltă activitate biologică.

presiunea eforturilor depuse de ONG-uri – aş dori să încurajez și să îndemn părinții către integrare.

Nu este o formă și decizie usoară și de înțeles sau care este preferată de toată lumea, însă dacă atunci când capacitatele elevului permit, părinții pot să aleagă acea școală care este mai aproape de domiciliul lor și unde copilul poate să învețe împreună cu colegii fără dizabilități. În acest fel se pot demola chiar de la o vârstă fragedă acele ziduri simbolice, dar cu o forță cu atât mai mare, în special prejudecătile, frica, lipsa de informații și de neacceptare, care împart societatea în două părți – în tabăra celor sănătoși și a celor cu dizabilități sau cu nevoi speciale.

Mai mult, este necesară munca unei echipe bine pregătită și organizată, în cadrul căreia părinții participanți au drepturi de decizii egale, deoarece ei sunt cei care își cunosc cel mai bine copiii și își petrec cel mai mult timp în compania lor. Deci, trebuie să aibă un rol și în procesul de dezvoltare, care nu se termină cu programele școlare. Atenția echipei trebuie să se extindă și la pregătirea părinților, colegilor de școală și a profesorilor, deoarece în vederea obținerii rezultatelor așteptate ale integrării – în prezența informațiilor adecvate toate cele trei categorii trebuie să fie deschise către copiii integrati.

Pentru mine – un profesionist care lucrează cu persoane cu dizabilități și cu îngrijitorii acestora, cel mai dureros nu este faptul că învățământul românesc încă se află într-o zonă caracterizabilă cu lacune și improvizații, ci mai ales faptul că această imagine nu este tipică doar școlilor noastre. Generalizând putem constata că acești pași sunt necesari în toate domeniile convietuirii sociale – în vederea realizării unui pod, care va desfingea cu succes „prăpastia” artificială în spiritul unei schimbări naturale așteptate de mii de ani.

Csata Éva, psiholog, pedagog social

Traducere Babos Margit

Az A-vitamin a zsírban oldódó vitaminok családja tartozik. Aktív formában csak az állati eredetű élelmiszerben található meg. A növényi eredetű élelmiszerek, a zöldségek és gyümölcsök, csak inaktiv formában, pro-vitaminként, vagyis karotinként tartalmazzák. A pro-vitamin a szervezet szintjén aktív vitaminná alakul. Az átalakulás a májban történik a karotenáz enzim jelenlétében. A szervezetbe juttatott retinol teljes mértékben felszívódik. Az aktív vitaminná válás mechanizmusai során csupán egy harmada a bejuttatott beta-karotinnak és egy tizede a többi karotinnak válik aktív retinollá. Mivel a retinol zsírban oldódik, a zsírfelszívódási zavarok, illetve különböző májbetegségekben hiány alakulhat ki. Az A-vitamin a májban raktározódik.

Az A-vitamin fontos szerepet játszik a szervezet számos folyamatában, mint a csontok növekedése, a szaporodásban, az embrionális fejlődésben. Növeli a porcok, nyálkahártyák és a bőr ellenállóképességét. A retinol szerepet játszik a rodopszin felépítésében is. A rodopszin a retina szintjén található, a fotoreceptor sejtek felépítéséért és működéséért, valamint a fény érzékeléséért felelős pigment. Az A-vitamin hiánynak súlyos következményei lehetnek az emberi szervezetre nézve. Leginkább a latószervre fejt ki negatív hatást, csökkentve a szem alkalmazkodó képességét a szírt fényhez. Súlyosabb esetekben a szem-nyálkahártyán vagy a szaruharántyán fekéllyel alakulhat ki, mely a szemlencse homályosodásához és végül vaksághoz vezet. A vitamin hiányában a hámszövetek és a könnyimirigy elsorvadnak, a bőr száraz lesz a faggyútermelés csökkenésének következtében, a haj száraz és töredézett, akár ki is hullhat foltszerű kopaszdást okozva. A bőr és nyálkahártyák ellenállóképessége csökken a köröközökkal szemben, torokgyulladást, hörghurutot, bélfertőzéseket eredményezve. Negatív behatással van a csontnövekedésre és fejlődésre, ezzel csökkentve a gyermek fejlődését.

A napi A-vitamin szükséglet 1.800 (1.100-2.500) N.E. (nemzetközi egység) gyerekeknél és serdülőknél, 5.500 (5.000-6.000) N.E. felnőtt nők esetében, 6.000 N.E. terheseknél, 8.000 N.E. szoptató anyáknál. Legfontosabb A-vitamin források: máj, vese, szív, tojássárga, méz, méhpempő, tengeri halak. Legfontosabb provitamin források: sárgarépa, kajszibarack, kelkáposzta, sárgadinnye, sültök, zöld színű zöldségek, paradicsom, piros paprika.

(folytatjuk a következő lapszámban)

Vitamina A face parte din grupul vitaminelor liposolubile. Ca atare poate fi găsită numai în produse alimentare de origine animală. Produsele de origine vegetală, legumele și fructele conțin numai pro-vitamina sub forma de caroten, o formă inactivă, care în organismul uman se transformă în forma activă, adică retinol. Această transformare se desfășoară în ficat, în prezența enzimei carotenaza, care transformă carotenul în retinol. Retinolul introdus în organism se absoarbe în totalitate. În procesul de transformare a provitaminelor în vitamina activă, numai o treime din beta-carotină, și doar o zecime din celelalte tipuri de carotină se transformă în retinol. Retinolul find liposolubil, în tulburări ale absorbtiei lipidelor, sau în bolile ficatului, absorbtia acestuia poate fi deficitar. Vitamina se depozitează în ficat.

Vitamina A joacă rol important în buna derulare a mai multor procese ale organismului, cum ar fi creșterea oaselor, în reproducție, în dezvoltarea embrională. Mărește rezistența cartilajelor, a mucoaselor și a pielii. Retinolul face parte din compoziția rodopsinei, a unui pigment al retinei responsabil de formarea celulelor fotoreceptoare și a primelor procese în vederea luminii. Carența de vitamina A are astfel multe consecințe grave asupra organismului, îndeosebi la nivelul organelor vizuale, ducând la scăderea capacitatii de adaptare a ochilor la lumina difuză. În cazuri mai grave poate să apară o ulcerare a mucoasei-oculare și chiar a corneei, fapt ce poate provoca opacierea cristalinului și orbirea (cecitate crepusculară). În lipsa vitaminei A țesuturile dermale, precum și glanda lacrimală poate suferi atrofie, pielea devine uscată prin scăderea producției de sebum, părul devine uscat și devitalizat, poate chiar să cadă, aparând alopecia. Scade rezistența pielii și a mucoaselor la diferite infecții, rezultând în faringite, bronșite, enterocolite. Prin afectarea dezvoltării osoase, creșterea copiilor poate fi compromisă.

Necesarul zilnic de vitamina A este de 1.800 (1.100-2.500) U.I. (unități internaționale) - la copii și adolescenti; de 5.500 (5.000-6.000) U.I. -la femeile mature; de 6.000 U.I. la femeile însărcinate și de, 8.000 U.I. la femeile care alăptează. Cele mai importante surse de vitamina A sunt: ficatul, rinichiul, cordul, gălbenușul de ou, mierea, polenul, lăptișorul de matcă, peștii de mare. Cele mai importante surse de provitamina sunt: morcovii, caisele, varza creață, pepenele, dovleacul, legumele verzi, roșiile și ardeii roșii.

(continuare în numărul următor)

Összeállította dr. Kalló Imola

Bibliográfia/Bibliografie:

1. dicționar.romedic.ro/rodopsina
2. <http://hu.wikipedia.org/wiki/A-vitamin>
3. <http://www.tratamente-naturiste.ro/multivitamine-suplimente-naturale/retinol.htm>
4. http://www.sfatulmedicului.ro/dictionar-medical/vitamina-a_2638

Întocmit dr. Kalló Imola

Oktatás, művelődés, sport

Az oktatással kapcsolatos jogosultságok közül említésre érdemes az, hogy a 2006. évi 448-as sz. újraközölt és módosított törvény 16. cikkelyének értelmében a liceumi tanulmányok elvégzéséig otthoni iskolázásra, oktatásra jogosult a fogyatékkal élő személy a 26. életév betöltéséig, vagy ha beutalt, akkor a kórházból is biztosítani kell számára az oktatáshoz való hozzáférést. Az újraközölt fogyatékosügyi törvény 16. cikkelyének (3) bekezdésében megnevezett oktatási intézmények vagy oktatási formák bármelyikében az oktatás a nemzeti kisebbségek nyelvén is történhet.

A fogyatékkal élő tanulók ingyenes étkezésre és szállásra jogosultak az iskolai bentlakásokban. A súlyos és előrehaladott fogyatékkal élő tanulók, kérvénnyel alapján 50%-os árkedvezményben részesülhetnek a tanulói bentlakások és étkészletek díjszabásiból.

Fontos megjegyezni, hogy a tanulási folyamat során a fogyatékkal élő személyek, függetlenül a fogyatékossági állapot besorolástól még a következőkre jogosultak:

- támogató oktatási szolgáltatásokra,
- a fogyatékossági típusnak és mértéknek megfelelő műszaki felszereléssel való ellátásra és ennek a használatára,
- a tantermek bútorzatának az átalakítására,
- a látássérültök számára hozzáférhető iskolai tankönyvekre vagy kurzusokra, valamennyi típusú vizsga letételéhez szükséges segédeszközök és számítógépes programok használatára.

A fogyatékkal élő kisgyerekek, a tanulók és diákok a személyi vagy a hivatásos személyi gondozóikkal évente egy alkalommal ingyenes táborozásra jogosultak, függetlenül, hogy milyen oktatási formában tanulnak.

A fogyatékkal élő gyerek és kísérője ingyenes belépőjegyre jogosult az előadásokra, múzeumokba, sport rendezvényekre vagy egyéb művészeti eseményekre. A fogyatékkal élő felnőtt személyek közül csak a súlyos vagy előrehaladott fogyatékkal élőket illeti meg a fentemlített ingyenes belépőjegy, a többiek a tanulókat és a diákokat megillető árkedvezményekre jogosultak.

Educație, cultură, sport

Cu privire la dreptul la educație, menționăm că, potrivit dispozițiilor art. 16 a Legii nr. 448/2006 persoana cu handicap are dreptul la școlarizare la domiciliu până la absolvirea studiilor liceale, dar nu mai târziu de împlinirea vîrstei de 26 de ani, iar în cazul persoanei interne, dreptul la educație „la patul de spital”, pe durata spitalizării. Potrivit prevederilor art. 16 alin. (3) formele de învățământ menționate pot fi desfașurate și în limbile minoritatilor naționale.

Elevii cu handicap beneficiază gratuit de masă și cazare în internatele școlare. Studenții cu handicap grav și accentuat beneficiază, la cerere, de reducere cu 50% a taxelor pentru cazare și masă la cantinele și căminele studențești.

Precizăm că, în cadrul procesului de învățământ, indiferent de nivelul acestuia, persoanele cu handicap au dreptul la:

- servicii educaționale de sprijin;
- dotarea cu echipament tehnic adaptat tipului și gradului de handicap și utilizarea acestuia;
- adaptarea mobilierului din sălile de curs;
- manuale școlare și cursuri în format accesibil pentru elevii și studenții cu deficiențe de vedere; utilizarea echipamentelor și softurilor de sprijin în susținerea examenelor de orice tip și nivel.

Preșcolarii, elevii și studenții cu handicap, împreună cu asistenții personali și asistenții personali profesioniști, după caz, au dreptul la locuri gratuite în tabere de odihnă o dată pe an, indiferent de forma de învățământ.

Copilul cu handicap, precum și persoana care îl însoțește beneficiază de gratuitate la bilet de intrare la spectacole, muzeee, manifestări artistice și sportive. Adulții cu handicap, precum și persoana care îl însoțește, beneficiază de bilete de intrare gratuite la spectacole, muzeee, manifestări artistice și sportive, în condițiile în care suferă de handicap grav sau accentuat, iar adulțul cu handicap mediu și ușor beneficiază de bilete de intrare în aceleși condiții ca pentru elevi și studenți.

Bükkösi Orsolya
részlet az Építünk hidakat! Általános ismeretek a fogyatékkal élő személyek életmódjáról, HIFA-RO KIADÓ 2010, Marosvásárhely

Bükkösi Orsolya, traducere Moldován-Horváth István, din cartea
Să construim poduri! Cunoștințe generale despre persoanele cu dizabilități și mediul lor, EDITURA HIFA-RO 2010, Tg. Mureș

Hirdetések

MEGHALLGATLAK! Mindazok a fogyatékkal élők, krónikus beteg személyek, szüleik és gondozóik, akiknek szükségük van arra, hogy meghallgassák őket, vagy tanácsot kérjenek, telefonáljanak Egyesületünk pszichológusának, Csata Évának a 0752062121-es telefonszámon minden hétköznap délelőtt 9-11 és délután 14-16 óra között, vagy írjanak az evacsata@ymail.com email címre.

Azok a marosvásárhelyi mozgássérültek, akik kerekesszékeikkal, valamilyen okból kifolyólag (gumidefekt, akkumulátorok lemerülése, stb.) úton maradnak hívják az **112**, és hazaszállítják.

Azok a mozgássérültek (Marosvásárhelyről és környékéről), akiknek szükséges orvoshoz menni, és kerekesszékkel tudnak csak közlekedni, Egyesületünk segít a **szállításban**. A részletekről érdeklődni lehet a 0744959990-es telefonszámon.

Egyesületünk föleg **önkéntes munkán** alapszik. Szeretettel várunk mindenkit, aki szívesen ajándékozna szabadidejéből. Köszönjük!

VÁSÁROLJON! Sérült és beteg személyek által készített üdvözlőlapokat, házassági meghívókat, gyöngyból fűzött nyakláncokat, karkötőket, fulbevalókat, agyag- és faragott dísztárgyakat, varrottasokat és egyebeket. Ezekből nyert bevételt a fogyatékos személyek támogatására és tevékenységeink megszervezésére használjuk!

Amennyiben **tagja** szeretne lenni Egyesületünknek, **támogatni** szeretné tervezeket, vagy újságunkba szeretne **írni**, jelentkezzen!

Különböző **képzéseket** szervezünk: Felnőttkató, Személyi gondozó asszisztens, Súlyosan fogyatékos személyek személyi asszisztense, Szociális és polgári képességek (Építünk hidakat! – Általános ismeretek a fogyatékkal élő személyek életmódjáról), Projektmenedzser, Webdesigner, Szakmai tanácsadó. Jelentkezni lehet Csata Évánál, telefonszám: 0752062121.

A **Marosvásárhely-i Rádióban** a hallgatók rendszeresen, minden hónap utolsó szerdáján, a László Edit *Összhang* című műsorában 17.25 és 18.00 óra között hallhatnak sérült személyek életéről, problémáiról.

Anunțuri

TE ASCULT! Persoanele cu dizabilități și cu boli cronice, părinții și îngrijitorii acestora, care au nevoie de sfaturi sau să fie ascultați, pot apela la Csata Éva psihologul Asociației la numărul de telefon 0752062121 în fiecare zi lucrătoare între orele 9-11 și 14-16 sau să trimită email la evacsata@ymail.com.

Acele persoane cu dizabilități locomotorii din Tg. Mureș, care folosesc fotolii rulante și rămân pe stradă din cauza unor defecțiuni, pană de cauciuc, etc., să apeleze la **112** și vor fi **transportați** acasă.

Acele persoane cu dizabilități locomotorii (Tg. Mureș și din împrejurimi), care se pot deplasa numai cu fotolii rulante și au nevoie să fie **transportați** la medic, pot apela la ajutorul Asociației noastre. Pentru detalii sunați la numărul de telefon 0744959990.

Asociația noastră se bazează mai ales pe **muncă voluntară**. Îi aşteptăm pe toți cei care doresc să ofere din timpul lor liber. Mulțumim!

CUMPĂRATI! Felicitări și invitații de nuntă, lănțioare, brătări, cercei prelucrați din mărgele, ornamente din argilă, ornamente sculptate din lemn, cusături și altele confectionate de persoane cu dizabilități și bolnave! Veniturile provenite din acestea sunt folosite în beneficiul persoanelor cu dizabilități și la activitățile organizate de noi!

Dacă doriti să fiți **membru** al Asociației noastre, să ne **ajutați** în realizarea proiectelor sau să **publicați** în ziarul nostru, contactați-ne!

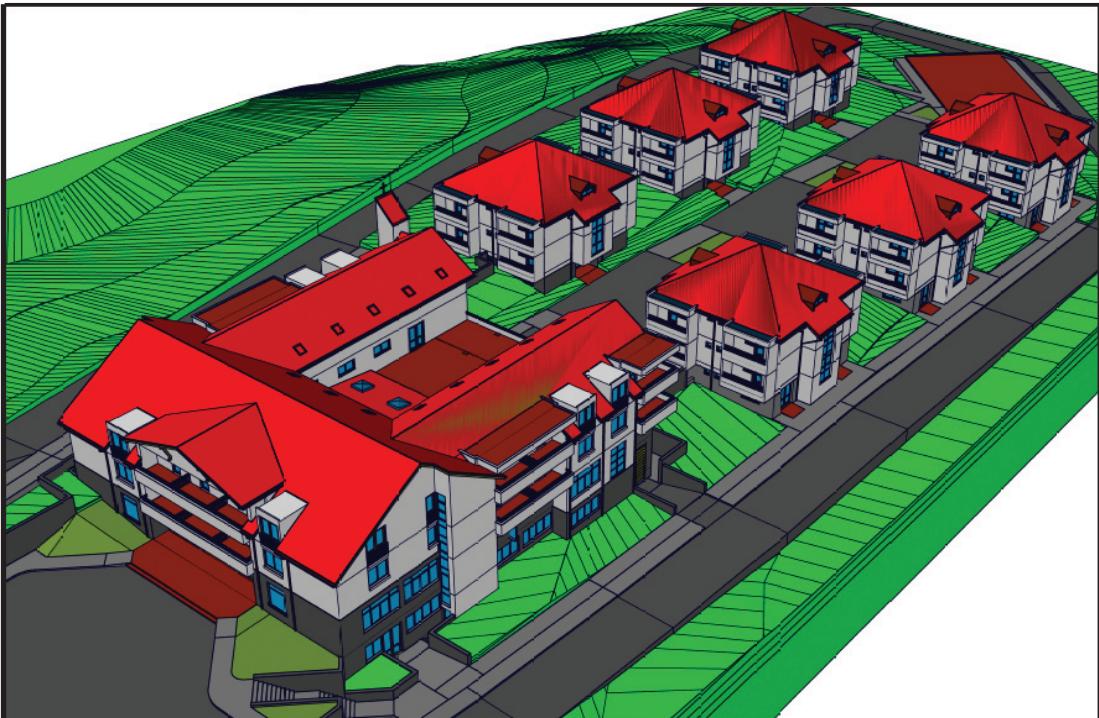

Organizăm diferite **cursuri**: Formator de formator, Asistent personal de îngrijire, Asistent personal al persoanei cu handicap grav, Competențe sociale și civice (Să construim poduri! – cunoștințe generale despre persoanele cu dizabilități), Designer pagini web, Manager de proiect, Consilier de orientare profesională privind cariera. Vă puteți înscrie la Csata Éva, nr. de telefon: 0752062121.

La **Radio Tg-Mureș** ascultătorii au ocazia, ca în ultima zi de miercuri a fiecărei luni între orele 17.25-18.00, să asculte în limba maghiară emisiunea *Összhang*, a lui László Edit, care prezintă aspecte din viața și problemele persoanelor cu dizabilități.

Kérjük, támogassa a HIFA-Park felépítését,
ami gondozást és szociális segítséget nyújtó
otthon lesz fogyatékkal élő embereknek!

Vă rugăm, sprijiniți construirea Parcului
HIFA, Centrul de îngrijire și de asistență socială
pentru persoane cu dizabilități!

